

7/5859

T.C.
DIŐIŐLERİ BAKANLIĐI
Siyaset Planlama Genel M¼d¼r Yardımcılığı

Sayı : B.06.0.SPGY.0.0-026.21-2008/549092
Konu : Yazılı Soru Önergesi/Ali İhsan
Köktürk

ÇOK İVEDİ

31 Aralık 2008

TBMM BAŐKANLIĐINA

21144

İlgi: 04.12.2008 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-9979 sayılı yazıları.

Zonguldak Milletvekili Sayın Ali İhsan Köktürk'ün 7/5859 esas numaralı yazılı soru önergesinin cevabı ilişikte sunulmaktadır.

Saygılarımla arzederim.

ALİ BABACAN
Dışişleri Bakanı

Ek: 3 sayfa.

**ZONGULDAK MİLLETVEKİLİ ALİ İHSAN KÖKTÜRK'ÜN 7/5859 ESAS
NO'LU YAZILI SORU ÖNERGESİ**

SORULAR

Yemen'in 16 mil açıklarında korsanların saldırısına uğrayan YDC Denizcilik Şirketi'ne ait 105 metre boyundaki Türk bayraklı Karagöl isimli kimyasal tankerin kaptanı Uğur Mümtaz Temeltaş, INMARSAT uydu telefonu kanalıyla AKŞAM Gazetesine özel açıklamalarda bulunmuştur. Temeltaş, "korsanlarla 45 dakika mücadele ettiklerini, bu zaman sürecinde korsanlara ait bir botun alabora olduğunu" belirtmiş; "Saldırı sırasında NATO gemilerinden yardım istediklerini, ancak hiçbir NATO gemisinin S.O.S.'i dikkate almadığını, o esnada yardım etselerdi biz şu anda bu sorunu yaşamayacaktık" demiştir.

Bölgede savaş gemileri bulunduran NATO Kuvvetlerinin istenen yardımı göndermemesi, üyesi bulunduğumuz NATO'nun yardım konusunda kayıtsız kalması; karşılıklı taahhütleri, antlaşmaları ve sorumlulukları tartışılır kılmaktadır.

Buna göre;

1. Türkiye, üyesi olma sorumluluğu gereği, Kore'den Bosna'ya, Afganistan'dan dünyanın en ücra köşelerine NATO adına asker gönderir ve şehitler verirken, NATO'nun üyesi bulunan ülke bayraklı gemiyi, yaşanan sorunlar karşısında yalnız bırakması ve yardım konusunda ilgisiz kalması, Türkiye ile NATO arasında bir sorunun varlığını mı ortaya koymaktadır?
2. NATO Kuvvetlerinin, Yemen'de izlediği politika sadece Türkiye'ye özgü bir strateji midir? Yoksa NATO üyesi bulunan diğer ülkelere karşıda aynı politikayı mı izlemektedir?
3. Yaşanan gemi kaçırma olayı ile ilgili hukuki durum nedir, olaya hangi uluslar arası kuvvet müdahale edecektir?
4. Yaşanan bu olayla ilgili Dışişleri Bakanlığınca olarak hangi kurumlar ve kuruluşlar nezdinde girişimlerde bulunulmuştur?

CEVAP

1) Türkiye ile NATO arasında bir sorun bulunmamaktadır. Ülkemiz NATO'nun tüm çalışmalarına ve operasyonlarına aktif olarak katılmakta; NATO çerçevesinde dünya barış ve istikrarına yaptığımız katkılar, özellikle askerimizin ve sivil personelimizin görev yaptığı ülkeler tarafından takdirle karşılanmaktadır. NATO'nun hâlihazırda operasyon yürüttüğü Afganistan ve Kosova bunun somut örnekleridir.

Türk bayraklı tanker "Karagöl"ün, maruz kaldığı deniz haydutluğu olayında, yardım istediği NATO Daimi Deniz Görev Grubu (SNMG) unsurunun müdahale etmemiş olması, SNMG'nin deniz haydutluğuyla mücadele konusunda NATO Konseyi'nde 22 Eylül 2008 tarihinde kabul edilen karar ve bununla bağlantılı "Çatışma Kuralları"yla bağlantılıdır. Bu kurallar arasında deniz haydutlarıyla silahlı çatışmaya girilmesi ve haydutların çıktığı bir geminin SNMG tarafından kurtarılması bulunmamaktadır. Sadece BM Genel Sekreteri'nin talebine binaen bu konuda alınan ilk kararda, haydutluğun görüldüğü alanlarda caydırıcı varlık sergilenmesi (Dünya Gıda Programı gemilerine eskort sağlanması ve gözetleme) hedeflenmiştir. Deniz haydutlarıyla silahlı çatışmaya girilmemesinin nedenleri arasında,

müttefikler arasında bu konuda mutabakat olmamasının yanı sıra, bu alanda uluslararası hukukta bir boşluk (uluslararası sularda yakalanan korsanların/deniz haydutlarının nerede ve nasıl yargılanacakları) bulunması da yer almaktadır.

NATO deniz unsurlarının Afrika'nın doğusundaki deniz alanlarındaki görevi, 12 Aralık 2008 günü sona ermiştir. NATO'nun deniz haydutluğuyla uzun vadede mücadele alanındaki askeri mukabele seçenekleri, edinilen tecrübeler ışığında gözden geçirilmektedir.

2) NATO'da kabul edilen kararlar oybirliğiyle alınmakta ve tüm müttefikler bakımından geçerli olmaktadır. Nitekim deniz haydutları tarafından ele geçirilme teşebbüsünde bulunulan İngiliz ve Fransız bayraklı ticaret gemilerine de, yukarıda belirtilen çatışma kuralları uyarınca NATO deniz unsurları müdahale etmemiştir.

3) Ciddi ve çok boyutlu bir uluslararası mesele olan deniz haydutluğu/korsanlıkla mücadele konusu Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin gündemine 2006 yılında girmiştir. Konsey 15 Mart 2006'da, bir Başkanlık Açıklaması yapmış ve 2008 yılında iki karar (1816 ve 1838) kabul etmiştir. 1816 sayılı Karar, ülkelere, korsanlık/deniz haydutluğuyla mücadele konusunda işbirliği yapma ve tehdit edilen/saldırıya uğrayan gemilere yardım etme çağrısında bulunmuş; ayrıca ülkelere, Somali Hükümeti'ne evvelce bildirim yapmaları koşuluyla, Somali karasularına girmek hakkını da tanımıştır.

Süresi 2 Aralık 2008 tarihinde dolan bu Karar'ın yerine geçen 1846 sayılı Güvenlik Konseyi Kararı'nda ise, diğer hususların yanında, bölgede görev yapan ve Dünya Gıda Programı (WFP) çerçevesinde Somali'ye insani yardım götüren gemilere eskort sağlayan NATO Deniz Görev Grubu (SNMG-2) ile AB'nin WFP deniz konvoylarını koruma-korsanlıkla mücadele amacıyla 8 Aralık 2008'de bölgede başlattığı ve bir yıl süreyle icra edeceği EU NAVFOR ATALANTA harekâtı memnuniyetle karşılanmaktadır.

1846 sayılı Karar'ın ilgili işlem paragraflarında gerekli imkân ve yeteneği haiz devletlere ve bölgesel örgütlere ilgili uluslararası hukuk kurallarına uygun şekilde bölgeye askeri gemi ve uçak göndermek suretiyle Somali açıklarındaki deniz haydutluğu/korsanlık eylemlerinin sona erdirilmesi yönünde aktif tedbirler almaları çağrısında bulunulmakta ve böylece bölgede icra edilecek askeri operasyonlara uluslararası meşruiyet sağlanmaktadır.

Ülkemiz, ATALANTA harekâtı kapsamında AB üyesi olmayan bazı diğer ülkeler meyanında kuvvet teşkiline ilişkin müteakip danışmalara davet edilmiştir. 16 Aralık 2008 günü yapılan sözkonusu danışmalara ülkemiz de katılmıştır.

Uluslararası Denizcilik Teşkilatı (IMO) da konuyu yakından takip etmektedir. IMO'nun 26 Kasım-5 Aralık 2008 tarihleri arasında yapılan Denizcilik Emniyeti Komitesi toplantısında korsanlık olaylarının önlenmesi bağlamında alınabilecek ilave tedbirler görüşülmüştür. Bu toplantıya ülkemiz de aktif biçimde katılmıştır.

Hâlihazırda uluslararası planda, deniz haydutluğu/korsanlık eylemleriyle mücadelenin etkin bir şekilde yürütülmesine yönelik olarak, bu çok boyutlu sorunun gerek hukuki boyutuyla ilgili belirsizliklerin ortadan kaldırılması, gerek bu alanda çeşitli aktörlerce girişilen çabaların eşgüdümünün sağlanması amacıyla BM önderliğinde kapsamlı bir stratejinin ortaya konulması yolundaki çalışmalar sürmektedir. ABD'nin girişimi çerçevesinde, deniz haydutluğu/korsanlık fiilleri hakkında 16 Aralık 2008 tarihinde New York'ta bir Güvenlik Konseyi toplantısı yapılmıştır. Ülkemizin de iştirak ettiği bu Konsey toplantısının sonunda

1851 (2008) sayılı yeni bir Karar kabul edilmiştir. Karar'da diğer hususların yanında, meselenin tüm boyutlarında işbirliği yapılması amacıyla bir uluslararası işbirliği mekanizması ve bölgede ilgili tarafların bilgi değişimini kolaylaştıracak bir merkez ihdası teşvik edilmekte, BM'nin bu alanda oynayabileceği liderlik rolü vurgulanmakta, bu saldırı fiillerinin soruşturulması ve failer hakkında adli işlem yapılmasına yönelik özel düzenlemelere gidilmesi çağrısına bulunmakta, öte yandan korsanlıkla mücadele alanında işbirliği yapan ülkelerin ve bölgesel örgütlerin, uluslararası insani hukuk ve insan hakları kanunlarına uygun olmak koşuluyla Somali'de gerekli tüm önlemleri almalarına imkan tanınmaktadır.

4) "Yasa Neslihan" ve "Karagöl" adlı gemilerimizin korsanlar tarafından kaçırılması üzerine Bakanlığım, Genelkurmay Başkanlığı ve Denizcilik Müsteşarlığı'yla yakın işbirliği halinde hareket etmiş; NATO nezdinde NATO Daimi Temsilciliğimiz vasıtasıyla gerekli istişarelerde bulunulmuştur. Uluslararası gündemin üst sıralarına yerleşen deniz haydutluğu/korsanlıkla mücadele konusunda, BM Güvenlik Konseyi'nin 16 Aralık 2008 tarihli toplantısında kabul edilen 1851 sayılı Karar'ın da ışığında, bu alanda alınmakta olan tedbirlerin daha etkin şekilde uygulanması beklenmektedir.